

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของผู้ปกครอง
ของโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

Development the Promotion of Parent's Participation in Managing Ban Klang School,
Mae Salong Nok Sub-District, Mae Fah Luang District, Chiang Rai Province

พิมพ์พิชฌญชัย สุภายอง¹ รองศาสตราจารย์ ดร.ประวีติ พันผาสูซ²

Pimpitchamon Supayong¹ Assoc. Prof. Dr. Prawat Puenphasook²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย จำนวน 33 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 190 คน และโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสรุปผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบสอบถามความเหมาะสมของการนำไปใช้ใดจริง

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน โดยภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .814) เรียงลำดับปัญหาหนักไปน้อย คือ ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาด้านการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันที่อยู่ระหว่าง 3.51 - 3.73 และปัญหาด้านบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = .866)
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ได้มีการจัดทำแผนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา มีการจัดประชุมทุกภาคเรียน มีส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการแก้ไขหลักสูตร การเรียนซ่อมเสริม มีการสร้างช่องทางการสื่อสาร มีการมอบหมายงานให้นักเรียน มีการสร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองในการรับรู้พฤติกรรมนักเรียน มีการส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ มีการจัดทำแผนระดมเงินทุน และการประชาสัมพันธ์ มีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุน มีการติดตามประเมินผลร่วมกัน และด้านการบริหารงานทั่วไป ได้มีการจัดทำแผนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านช่องทางต่าง ๆ มีการประเมินความพึงพอใจมีการจัดให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูมีการนิเทศ ติดตามและมีการสื่อสารกับผู้ปกครอง

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศึกษา, การมีส่วนร่วม

1ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Master of Education Program in Educational Administration Chiang Mai Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²Course teacher in Master of Education Program in Educational Administration Chiang Mai Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: พิมพ์พิชฌญชัย สุภายอง, chakparuncmu@gmail.com

รับเมื่อ 9 มีนาคม 2563 แก้ไข 10 เมษายน 2563 ตอปรับ 12 เมษายน 2563

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สังกะระห์ได้เป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 3 ข้อ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำนวน 15 ข้อ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 3 ข้อ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 3 ข้อ และพบว่า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D. = .212)

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the problem and suggestion in administration of Ban Klang School for it could be the guideline to improve the efficiency of academic management. Good carry out guidelines for participation in Ban Klang School, Mae Salong Nok, Mae Fha Luang district, Chiang Rai province. The samples were 33 of the director, teachers and school board in Ban Klang School, Mae Salong Nok, Mae Fha Luang district, Chiang Rai province. The samples were 190 of guardians and from 3 Best Practice School for improve the participation of parents in administration of School. Questionnaires, Interview technique, Summary Conference Workshop Form and Suitability Questionnaires were used to collect data.

The results are as follow.

1. Overview average mean of 3 problem of The participation of parents in administration of School was found to be high ($\bar{X}= 3.52$, S.D. = .814), respectively were the budgets, general management aspect similar averages between 3.51–3.73 and academic aspect ($\bar{X}= 3.30$, S.D. = .866)

2. The Best Practice School for improve the participation of parents in administration of School revealed that academic aspect an annual implementation plan should be established during annual semester meeting with the school board, promote participation in local course, participating in assessment of their child's learning progress, editing courses, remedial classes, communication channel was created, assignments task to students, raising the awareness of parents to know their students' behavior, promoting local took part in the course. About budget; school should funding plan and public relations, good relationship with the community, opportunity for participation in support, assessment together. General management; school should have the parents community base plan, public relations activities through various channels, satisfaction Assessment, providing communication channels between parents and teachers, observation and parents communication.

3. The participation of parents in administration guidelines of Ban Klang School, Mae Salong Nok, Mae Fha Luang district, Chiang Rai province. 4 main points of synthetic were 3 of participation in decisions, 15 for the participation of parents in administration, 3 for receiving and 3 for the assessment. The results showed that; appropriate and can be applied to practical overview on the highest level ($\bar{X}=4.60$, S.D. = .212)

Keywords: Education Management, Participation

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนถือเป็นกลไกที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากยิ่งต่อการพัฒนาและสร้างความสำเร็จมั่นคงให้แก่ชาติ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น งบประมาณในการพัฒนาที่ค่อนข้างจำกัด การขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนยุคปัจจุบัน ระบบสาธารณูปโภคที่ยังไม่เอื้อต่อการศึกษามากพอ อาคารเรียนไม่เพียงพอและเหมาะสม บางแห่งทรุดโทรมจนไม่สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ รวมทั้งการขาดแคลนบุคลากรทางด้านการศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลและมีขนาดเล็ก จึงมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนด้านการศึกษา เพื่อลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และเพื่อตอบสนองต่อความเป็นจริง ของสังคม ชุมชนในแต่ละเขตพื้นที่ นอกจากนี้ยังจะสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน สร้างโอกาสให้กับลูกหลาน และความเจริญในพื้นที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2545; หน้า 16 - 19) มีการกำหนดให้มีการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และมีการกำหนดในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการ, 2560, หน้า ก - คม) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา เป้าหมายที่ 3 ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ ของประชาชนและพื้นที่อย่างไว้ก็ตาม ถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาบังคับใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 จนถึงการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี แต่ก็ยังมีโรงเรียนในเขตพื้นที่ชนบทไม่น้อยที่ไม่สามารถดำเนินการในลักษณะที่กำหนดได้เนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาได้ ชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความสำเร็จของสถานศึกษา ขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นนอกจากการบริหารงานสถานศึกษาในด้านวิชาการและการบริหารจัดการแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีอีกหนึ่งบทบาทสำคัญในการสร้างกลไกการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน พัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และเพื่อได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนในกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียนและชุมชนอย่างยิ่งยั้งหลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน (ประสงค์ ถึงแสง, 2559, <https://www.ruelookpanya.com/knowledge/content/52243/-edu-teartedu-teart-teartdir>) ได้แก่ S - Shared Vision คือการสร้างให้ชุมชนมีวิสัยทัศน์ร่วมกันกับสถานศึกษา S- Synergy คือการรวมพลังประสานความร่วมมือกับชุมชนให้ทำงานร่วมกับสถานศึกษา และ S-School Based Activities การสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้ ศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน

โรงเรียนบ้านกลาง ตั้งอยู่ในตำบลแม่สลอนนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) มีนักเรียนทั้งสิ้น 362 คน (ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2562) โดยผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น จีนฮ่อ อาข่า ลahu ลีซอ และไทยใหญ่ เป็นต้น มีครูผู้สอนจำนวน 20 คน อยู่ห่างจากตัวอำเภอแม่ฟ้าหลวง 36 กิโลเมตร และห่างจากตัวอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ค่อนข้างห่างไกล การเข้าถึงค่อนข้างลำบาก ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าอาจทำให้การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาค่อนข้างน้อย ซึ่งสังเกตได้จากในปีที่ผ่านมาที่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียนมีน้อย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาที่เกิดขึ้นว่าสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมมีน้อยเกิดจากสาเหตุใด และในสถานศึกษาที่สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามีแนวทางการปฏิบัติอย่างไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในด้านการบริหารวิชาการ ด้านงบประมาณ เช่น การระดมทรัพยากร และการบริหารงานทั่วไปในส่วนของงานกิจการนักเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในลำดับต่อไป

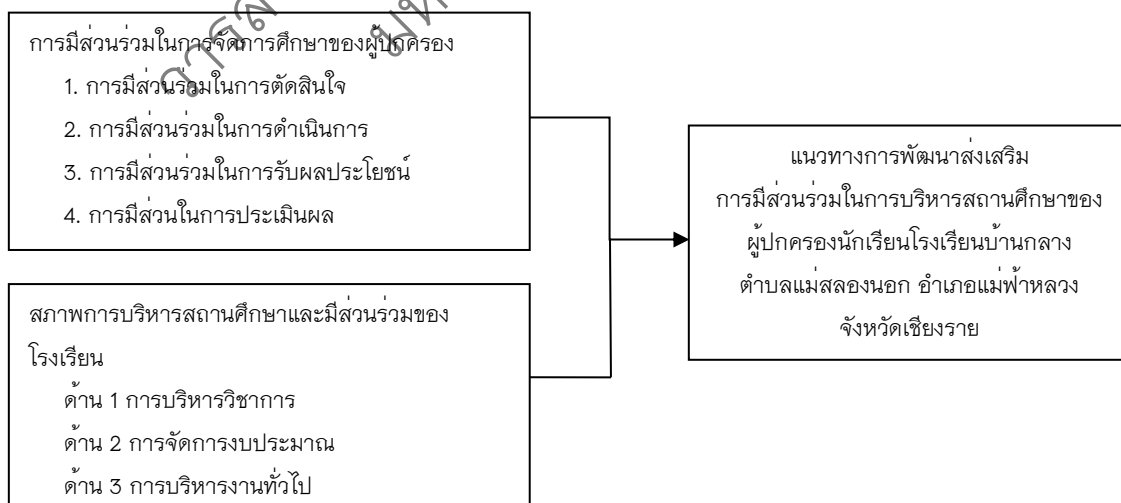
คำถามการวิจัย

1. อะไรคือปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดีเป็นอย่างไร
3. มีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายอย่างไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะครู จำนวน 20 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 12 คน ผู้ปกครองของนักเรียน ระดับชั้นอนุบาล 2 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 362 คน สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน จำนวน 3 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา พ.ศ. 2562 โดยสุ่มการคำนวณจากตารางการหากลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคาดเคลื่อนที่ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 190 คนแล้วใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
3. แบบสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
4. แบบประเมินความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ จัดหมวดหมู่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป
3. พัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 106 คน คิดเป็น ร้อยละ 55.8 อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 และมีอาชีพรับจ้าง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1

ตอนที่ 2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนของโรงเรียน และการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผลกระทบมากที่สุดในด้านนี้ คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนของโรงเรียน

ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย การระดมเงินทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียน และการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยผลกระทบมากที่สุดในด้านนี้ คือ การระดมเงินทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียน

ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมของโรงเรียน และระบบงานช่วยเหลือดูแลนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลางตามลำดับ โดยผลกระทบมากที่สุดในด้านนี้ คือ การจัดกิจกรรมของโรงเรียน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย พบว่า มีข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ทั้งกิจกรรมพัฒนาทักษะ ความสามารถ เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ และควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งนี้โรงเรียนควรมีการแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างต่อเนื่อง

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน จำนวน 3 โรงเรียน โดยแยกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า

ด้านการบริหารวิชาการ

- การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการจัดทำแผนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองรับทราบ และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรท้องถิ่น มีการติดตามผลร่วมกัน และจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาทุกเดือน

- การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนของโรงเรียน มีการประชุมเพื่อจัดทำกระบวนการเรียนรู้ สร้างช่องทางการสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง การมอบงานหรือกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนทำร่วมกัน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

- การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จัดทำแผนร่วมกันกับท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา วางกรอบความร่วมมือ งบประมาณ ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม และสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เป็นระยะ

ด้านงบประมาณ

- การระดมเงินทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียน จัดทำแนวทางเพื่อระดมเงินทุนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภายนอก ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมเงินทุน

- การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอน และมีการขอรับการสนับสนุนจากเครือข่ายในท้องถิ่นและหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ จัดให้มีการติดตามการจัดหา และการใช้ประโยชน์

ด้านการบริหารงานทั่วไป

- การจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีการจัดทำแผนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (บวร) และมีการจัดทำแผนรายปีอย่างชัดเจนประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ผ่านช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์/ผู้นำชุมชน/นักเรียน เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้ปกครอง จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม

- ระบบงานช่วยเหลือดูแลนักเรียนจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการช่วยเหลือดูแลนักเรียน ตลอดจนการเฝ้าระวังพฤติกรรมของนักเรียน สร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครอง และมีการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ระหว่างครูประจำชั้นและผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้นิเทศ ติดตาม และสื่อสารกับผู้ปกครองเมื่อต้องมีการช่วยเหลือนักเรียน

3. พัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1.1 แต่งตั้งผู้ปกครองเป็นคณะทำงานแต่ละระดับชั้นเรียน

1.2 จัดทำแผนการขับเคลื่อนอย่างมีส่วนร่วมในแต่ละระดับชั้น

1.3 มีครูนำเสนอการจัดทำแผนเข้าสู่การประชุมของโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

1) การสร้างการรับรู้ หรือความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

2) โรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองที่เป็นปราชญ์ หรือมีความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามาช่วยในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนท้องถิ่น และร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน

3) โรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองร่วมกันพิจารณาแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน

4) มีการปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ให้มีความทันสมัย และสามารถสร้างการเรียนรู้ทั้งนักเรียนและผู้ปกครอง และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งโรงเรียน

5) ส่งเสริม สนับสนุน และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น

2.2 ด้านงบประมาณ

- 1) โรงเรียนแจ้งข่าวสาร และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบถึงสถานการณ์ทางการเงินของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจสาเหตุที่ต้องมีการระดมเงินทุนเพื่อการศึกษา
- 2) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียน เช่น การจัดผ้าป่า ฯลฯ
- 3) โรงเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียน ร่วมกันคิดค้น จัดทำสื่อการเรียนรู้โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น

2.3 ด้านการบริหารงานทั่วไป

- 1) โรงเรียนควรแจ้งข่าวสารกิจกรรม หรือปฏิทินกิจกรรมตลอดทั้งปีการศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบ
- 2) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เป็นการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น โดยนำนักเรียนเข้าไปร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน ผู้ปกครอง
- 3) โรงเรียนควรมีการดำเนินการคัดกรองนักเรียนแต่ละคน ทั้งนี้ครูประจำชั้นจะต้องเป็นผู้คัดกรอง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่การประชุมร่วมกับคณะกรรมการแต่ละชั้นเรียนเพื่อวางแผนการดูแลและพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ
- 4) โรงเรียนจัดให้มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดูแลนักเรียนที่บ้าน ทั้งนี้ต้องดำเนินการเป็นรายบุคคล และชี้แจงถึงความสำคัญในการดูแลนักเรียนแก่ผู้ปกครอง
- 5) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่บ้าน
- 6) โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียน และแนะนำผู้ปกครองในการดูแลนักเรียนในความปกครองเกี่ยวกับสุขอนามัย การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ฯลฯ
- 7) โรงเรียนควรมีระบบการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กและการปรับปรุงทักษะพัฒนาการของเด็กแต่ละคน เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความก้าวหน้าของการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

- 3.1 การส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม
- 3.2 การจัดการเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครอบครัวเข้มแข็ง อบอุ่น ลดปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว
- 3.3 การส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลนักเรียนเพิ่มขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

- 4.1 คณะกรรมการระดับชั้นเรียน ทำหน้าที่ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป
- 4.2 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลในส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 4.3 โรงเรียนควรมีการชี้แจงผลการประเมินจากการมีส่วนร่วม รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแก่ผู้ปกครองได้รับทราบ

จากผลการประเมินโดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความเหมาะสมและนำไปใช้จริงมากกว่าข้ออื่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ด้านการบริหารวิชาการ มีปัญหาในระดับปานกลาง ด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก แลกการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการบริหารงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองมีน้อย ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีพันธกิจในการสนับสนุนให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ อย่างไรก็ตามก็ยังมีโรงเรียนอีกหลายแห่งที่ประสบกับปัญหาการดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พะนากร มีภูคำ (2553, บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับที่น้อย ดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ซึ่งนโยบายของผู้บริหารถือว่ามีความสำคัญในการสร้างการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประภาพรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 126 - 128) ที่เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่มักจะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใดให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา คล้ายหนองสรวง (2558, หน้า 86 - 87) ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับสูง และส่วนหนึ่งนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การมีส่วนร่วมไม่เป็นไปตามเป้าหมาย คือ สภาพของผู้ปกครองที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในข้อเสนอแนวคิดในการพัฒนาด้านต่าง ๆ รวมทั้งส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา และฟัง พูดภาษาไทยไม่ได้ จึงทำให้การสื่อสารเป็นไปด้วยความยากลำบาก และไม่กล้าที่จะเสนอแนวคิดการพัฒนาด้านการบริหารสถานศึกษาเพราะคิดว่าตนเองไม่มีความรู้ ช่องทางการเข้าไปมีส่วนร่วมมีน้อย และไม่รู้ถึงบทบาทในการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับการศึกษาของ ทับทิม แสงอินทร์ (2559, หน้า 85 - 87) ที่พบว่า การศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการด้านการศึกษาดังกล่าว

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี พบว่าด้านการบริหารวิชาการ มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน การสร้างช่องทางการสื่อสาร การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ชุมชน การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการ และการบริหารจัดการต้องตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ ก้อนนาค (2554, บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการศึกษาควรประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ชุมชนเห็นความสำคัญ เปิดโอกาสให้บุคคลที่พร้อมในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชน

ด้านงบประมาณ มีการจัดทำแนวทางเพื่อระดมทุน มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ในการสร้างการมีส่วนร่วมอาจเป็นแบบทางอ้อมก็ได้ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 126 - 128) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางอ้อมเป็นการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมาย เช่น การบริจาคทรัพย์สิน วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

ด้านการบริหารงานทั่วไป คือมีการจัดทำแผนรายปี การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายช่องทาง การกำหนดเกณฑ์ วิธีการช่วยเหลือ ดูแลและติดตามนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรมีการชี้แจงผู้ปกครองให้ทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างการสื่อสารที่ดีและเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อันจะช่วยให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับ จันทรานี สงวนนาม (2555, หน้า 7) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานทำให้การต่อต้านน้อยลงในขณะเดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น การเปิดโอกาสให้มีการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์จะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

อย่างไรก็ตามการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา อาจมีทั้งทางตรง คือ การตั้งคณะกรรมการที่มีรูปแบบเป็นทางการ หรือทางอ้อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรม แต่ละโอกาส สอดคล้องแนวคิดของ แซพิน (อ้างใน ยูพิน ระพันธ์, 2554, หน้า 21) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ คือ การมีส่วนร่วมประชุม การมีส่วนร่วมออกเงิน การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ และการมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนอาจต้องมีการพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมแต่ละด้าน

3. พัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย การแต่งตั้งผู้ปกครองเป็นคณะกรรมการแต่ละระดับชั้น การทำแผนอย่างมีส่วนร่วม และมีการนำเสนอแผนสู่การประชุมของโรงเรียน ถึงแม้โรงเรียนจะมีคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีตัวแทนผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแล้วนั้น แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหา ดังนั้นในการขับเคลื่อนจึงต้องอาศัยคณะกรรมการแต่ละระดับชั้น ที่เปรียบเสมือนอนุกรรมการ และกลุ่มตัวแทนของผู้ปกครองแต่ละระดับชั้นยังเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ย่อมพร้อมที่จะร่วมมืออย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552, หน้า 4-5) ที่กล่าวว่า การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมนั้นบุคคลต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติการต่างๆ จึงจะทำให้เกิดความ นอกจากนี้ยังเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนและนักเรียนคือ การมีส่วนร่วมดังกล่าว เป็นค้นหาปัญหาที่แท้จริง มีการเสนอข้อแนะนำ และร่วมกันตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาอย่างตรงประเด็น สอดคล้องกับแนวคิดของ นิลมนี พัทธ์ (2551, หน้า 20) ที่กล่าวว่า การร่วมคิดและร่วมกันประชุม เป็นการดำเนินการเพื่อค้นหา เสนอสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาของชุมชนโดยคนในชุมชน และร่วมกันตัดสินใจ เป็นความเห็นชอบในการแก้ไขปัญหา และจัดทำแผนอย่างเป็นขั้นตอน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประกอบด้วยด้านการบริหารวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม เป็นส่วนของการปฏิบัติงาน โรงเรียนจะต้องสร้างความตระหนักในการดำเนินการให้กับผู้ปกครองได้รับทราบ รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตัวนักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน สอดคล้องกับ นิลมนี พัทธ์ (2551, หน้า 25) ที่กล่าวว่า การร่วมดำเนินการ คือการร่วมกันลงแรง ลงทุนในการปฏิบัติงาน การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันก่อให้เกิดเป็นเจ้าภาพร่วมกัน การใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ที่มีคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ วิทยากรจากปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2558, หน้า 149) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงิน และด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นผลของการดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียน โรงเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั่นก็คือ ผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องมีส่วนที่เข้ามามีบทบาทในการสร้างให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และมีบทบาทดูแลนักเรียนในความดูแลของตนเอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ

นิลมนิ พิทักษ์ (2551, หน้า 49) ที่กล่าวว่า เป็นการแบ่งปันปันส่วนผลที่เกิดจากการร่วมกันกระทำ โดยร่วมกันกำหนด หรือวางระเบียบในการบริหารจัดการในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการระดับชั้นเรียน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล การบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานทั่วไป โดยมีเครื่องมือในการประเมินผลตามความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ ก้อนนาค (2554, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การติดตามประเมินผลต้องมีเครื่องมือที่เหมาะสม นอกจากนี้เมื่อมีการรวบรวมวิเคราะห์ผลการประเมินแล้ว ควรมีการแจ้งให้กับผู้ปกครองได้รับทราบ สอดคล้องกับกรวิจัยของ ต่อศักดิ์ บุญเสื่อ (2556, หน้า 46) ที่พบว่า วิธีการมีส่วนร่วม ผู้ปกครองต้องร่วมให้ข้อมูล เสนอความต้องการ รับทราบผลการประเมินและสะท้อนผลการประเมินดังกล่าว

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนได้ทั้งในด้านการบริหาร วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานทั่วไป ก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย เช่น ด้านบุคลากรคือมีวิทยากรที่มีองค์ความรู้ ในหลักสูตรท้องถิ่น การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองซึ่งจะทำให้การขอความร่วมมือเป็นไปอย่างราบรื่น การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ วัสดุ สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทราณี สงวนนาม (2555, หน้า 71) และจิณณวัตร ปะเคียง (2559, หน้า 41 – 42) กล่าวว่า การบริหารมีส่วนร่วมในโรงเรียน เป็นการลดค่าใช้จ่ายและเกิดการใช้จ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษา เพิ่มคุณภาพการสื่อสาร ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อ การสอนและโครงการใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง จึงต้องมีการวางกรอบนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องดังกล่าว พร้อมทั้งมีการประชุมหารือร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อจัดให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งชี้แจงให้ครูในโรงเรียนได้รับทราบถึงนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานดังกล่าว

1.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อร่วมพัฒนาการบริหารสถานศึกษา บางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อผู้ปกครอง เช่น ต้องขาดงาน เสียรายได้ ในช่วงวันที่ต้องทำกิจกรรม ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อลดปัญหาดังกล่าว รวมทั้งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมอันจะเกิดผลดีต่อนักเรียนโดยตรง

1.3 การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านกลาง เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนชาติพันธุ์ ซึ่งมีหลากหลายชนเผ่า ทำให้การสื่อสารเป็นเรื่องที่ยากลำบาก ดังนั้นการสื่อสารต้องสื่อสารผ่านนักเรียน ผู้นำชุมชน และเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อสาร ควรมีการตรวจสอบ (Recheck) ว่าเป็นความเข้าใจที่ตรงกัน ลดความผิดพลาดในการสื่อสาร

1.4 โรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายกับโรงเรียนบ้านกลาง สามารถนำแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแผนการปฏิบัติงาน เพื่อลดปัญหาด้านการบริหารวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของผู้ปกครองในโรงเรียนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2559). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษา (ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์). *วารสารการบริหารการศึกษา*
จันทร์ธานี สงวนนาม. (2555). *ทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุคพอยท์..
ต่อศักดิ์ บุญเสื่อ. (2556). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต*
พื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
ทับทิม แสงอินทร์. (2559). *ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทย*
จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
นิลมนี พิทักษ์. (2551). *เอกสารประกอบการสอนวิชาโรงเรียนกับชุมชน คณะศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานี่นอุดมศึกษาเอกชน*.
วิทยานิพนธ์ กศ.ศ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
ประสงค์ ถึงแสง. (2559). *กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (Strategies to Improve*
School and Community Relationships). ทรูปลูกปัญญา. (<https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52243/-edu-teartedu-teart-teartdir>)
พะนากกร มีภูคำ. (2553). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านด่อนราษฎร์*
ดำรงวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. สารนิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
ยุพิน ระพันธ์ . (2554). *การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข*
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
สุรัตน์ ก้อนนาค. (2554). *แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม*
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2552). *ภาวะผู้นำ ประมวลสารชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*
โสภิตา คล้ายหนองสรวง. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน*
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ :
พริกหวานกราฟฟิค.
บัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 15 (ฉบับพิเศษ), 1-8.
หน่วยที่ 5-8. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.